

Θέμα : Συντονισμένη δράση στην περιοχή της βιοηθικής

A. Παρούσα κατάσταση

1. Ο έντονος προβληματισμός της κοινής γνώμης αλλά και της επιστήμης διεθνώς για τις πειραματικές εφαρμογές μεθόδων που κατατείνουν στη διαχείριση του γενετικού υλικού (κλωνισμός θηλαστικών) έφερε και πάλι στο προσκήνιο τα μεγάλα ηθικά και νομικά ζητήματα που συνδέονται με τη ραγδαία ανάπτυξη της γενετικής τεχνολογίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι ανάλογη συζήτηση είχε προκαλέσει πριν από λίγους μήνες η καταστροφή κρυσυντηρημένων ανθρώπινων εμβρύων, τα οποία διατηρούνταν σε ειδική «τράπεζα» για τις ανάγκες της τεχνητής αναπαραγωγής.

2. Το Νοέμβριο του 1996 το Συμβούλιο της Ευρώπης υιοθέτησε Σύμβαση «για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική». Η Σύμβαση αποτελεί προϊόν πολύχρονης ενασχόλησης του Οργανισμού με τη θεματική και αποτυπώνει την έκταση και το σύνθετο χαρακτήρα των ζητημάτων που ανακύπτουν.

3. Οι πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί ως τώρα σε μας δεν προσφέρονται ασφαλώς για την ανάδειξη και την αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων. Συγκεκριμένα, τον Ιούνιο του 1996 συγκροτήθηκε με απόφαση του Υπουργού Υγείας και Πρόνοιας ειδική νομοπαρασκευαστική επιτροπή προκειμένου να επεξεργασθεί ρυθμίσεις για την τεχνητή γονιμοποίηση (βλ. το συνημμένο έγγραφο). Η επιτροπή αυτή δεν κατέστη πάντως δυνατό να συνέλθει ακόμα. Επίσης έχουν συσταθεί με ΚΥΑ επιτροπές για τη μελέτη θεμάτων γενετικής μικροοργανισμών, ενώ προωθείται από τη Γενική Γραμματεία Έρευνας η σύσταση επιτροπής βιοηθικής και από το Υπουργείο Υγείας και Πρόνοιας ανάλογη επιτροπή με περισσότερο πάντως εφαρμοσμένο προσανατολισμό.

B. Προοπτική

1. Είναι προφανές ότι οι εν λόγω πρωτοβουλίες είτε έχουν περιορισμένη αποστολή ή αποσπασματικό μάλλον χαρακτήρα είτε η λειτουργία τους στην πράξη είναι προβληματική. Είναι, γι' αυτό, ανάγκη να διαμορφωθεί μία *συγκροτημένη και συνεκτική πολιτική και δράση στην περιοχή της βιοηθικής*.

2. Οι σύγχρονες εξελίξεις επιβάλλουν τη θεσμοποιημένη και διεισδυτική μελέτη των βασικών παραμέτρων της βιοηθικής από μία *Επιτροπή υψηλού κύρους*. Αξίζει να σημειωθεί ότι τη λύση αυτή ακολούθησαν οι περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες και οι ΗΠΑ. Η Επιτροπή θα αποτελεί το σύμβουλο της Πολιτείας και θα συμβάλλει με κάθε πρόσφορο μέσο στη μελέτη και προβολή των συναφών ζητημάτων, ώστε να καταστεί δυνατή η «μετά λόγου

γνώσεως» επίλυσή τους. Ορθότερο θα ήταν, λόγω της μείζονος σημασίας του θέματος και της συναρμοδιότητας περισσοτέρων Υπουργών, να συσταθεί με νόμο ύστερα από πρόταση του Πρωθυπουργού προς το Υπουργικό Συμβούλιο. Πρόεδρός της πρέπει να διορισθεί επιστήμονας υψηλού κύρους με ευρεία αποδοχή, ως μέλη δε της Επιτροπής οι σημαντικότεροι επιστήμονες προερχόμενοι ιδίως από το δίκαιο, τη φιλοσοφία, τη βιολογία και την ιατρική.

3. Ευπρόσδεκτη θα ήταν η κύρωση της Σύμβασης για τα «Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Βιοϊατρική» (βλ. παραπάνω Α2). Οι ρυθμίσεις της, ενώ δεν δημιουργούν προβλήματα στο ισχύον δίκαιο, θα αποτελέσουν το βασικό σημείο αναφοράς για κάθε συναφές ζήτημα. Εξάλλου, η Ελλάδα με την πρωτοβουλία της αυτή θα είναι από τις πρώτες χώρες του Συμβουλίου της Ευρώπης που θα κυρώσει τη Σύμβαση.

4. Επιβάλλεται επίσης να ενεργοποιηθεί η νομοπαρασκευαστική επιτροπή για ζητήματα τεχνητής γονιμοποίησης (βλ. παραπάνω Α3). Ίσως θα έπρεπε να εξετασθεί η σύνθεση της Επιτροπής, αν δημιουργεί προβλήματα στη λειτουργία της.

Αθήνα, 24 Μαρτίου 1997